

วิจารณ์หนังสือ: Book Reviews
พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์: โสเภณี ทำแท้งและการุณยฆาต*
Buddhism and Ethical Issues: Courtesan Abortion Euthanasia

ผู้เขียน: สมภาร พรหมทา

Author: Somphan Phromtha

บุญวัฒน์ บุญทะวงค์ และสุวิน ทองปั้ง

Boonyawat Boontawong and Suwin Thongpan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahschulalongkornrajavidyalaya, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: boontawongboonyawat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์หนังสือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ โครงสร้างของระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา ลักษณะสำคัญของระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา เกณฑ์การตัดสินความดีความชั่วในพุทธศาสนา จริยธรรมพื้นฐานในพุทธศาสนา ทักษะของพุทธศาสนาต่อปัญหาโสเภณี การทำแท้งและการุณยฆาตและ ข้อค้นพบจากหนังสือเล่มนี้

คำสำคัญ: พุทธจริยศาสตร์; โสเภณี; การทำแท้ง; การุณยฆาต

Abstract

This book review is for presentation purposes the structure of the system of Buddhist ethics Important characteristics of the of Buddhist ethics criteria for Judging good and evil in Buddhism basic ethics in Buddhism Buddhism's view on the problem of courtesan abortion and euthanasia and findings from this book.

Keywords: Buddhist; Ethics; Courtesan; Abortion Euthanasia

*ได้รับบทความ: 9 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 23 ธันวาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 29 ธันวาคม 2565

Received: March 9, 2022; Revised: December 23, 2022; Accepted: December 29, 2022

1. บทนำ

หนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการอุณยฆาต” เขียนโดยสมภารพรหมทา ตีพิมพ์แล้ว 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2534 และครั้งที่ 2 พ.ศ. 2541 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ISBN: 974-639-361-8 จำนวน 180 หน้า แบ่งเป็น 2 ภาคคือภาคที่ 1 ว่าด้วยพุทธจริยศาสตร์ภาคทฤษฎีให้ความรู้เกี่ยวกับระบบจริยศาสตร์ ลักษณะสำคัญของจริยศาสตร์ เกณฑ์การตัดสินความดีความชั่วและจริยธรรมพื้นฐานในพุทธศาสนา ส่วนภาคที่ 2 ว่าด้วยพุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ วิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมที่สำคัญๆ 3 เรื่องหลัก ได้แก่ ปัญหาการค้าประเวณี (โสภณีย์) ปัญหาการทำแท้ง และ ปัญหาการฆ่าด้วยความปรารถนาดี (การอุณยฆาต) โดยผู้เขียนได้นำหลัก “พุทธปรัชญา” มาวิเคราะห์ในรูปแบบวิชาการอย่างชัดเจน ผู้วิจารณ์ได้นำหนังสือนี้มาวิจารณ์ เพราะเห็นว่าเป็นหนังสือวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งด้านจริยธรรมในสังคมที่ดีที่สุดเล่มหนึ่ง ที่ผู้ศึกษาอ่านแล้วจะได้รับความรู้เกี่ยวกับปัญหาโสภณีย์ ปัญหาการทำแท้ง และปัญหาการอุณยฆาตในทัศนะพุทธศาสนาซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญในยุคปัจจุบัน

2. โครงสร้างเนื้อหาหนังสือ

หนังสือมีทั้งหมด 7 บท เนื้อหาโดยย่อของแต่ละบทดังนี้

1. โครงสร้างของระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา โครงสร้างของระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา 2 ประเภท คือ 1) ธรรมระดับสัจธรรม (metaphysical reality) คือข้อเท็จจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติและพุทธศาสนาเชื่อว่ามีอยู่อย่างนั้น และจะยังคงมีอยู่ตลอดไป ข้อเท็จจริงในธรรมชาติที่เรียกว่า “สัจธรรม” นี้ มีมากมาย แต่เมื่อประมวลโดยย่อแล้ว ก็สรุปเป็น 5 หมวด ที่เรียกว่า “นियาม” 5 ประการ ได้แก่ 1) อุดุนियาม: กฎเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งไม่มีชีวิต 2) พีชนियาม: กฎเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต 3) จิตนियาม: กฎเกณฑ์เกี่ยวกับจิต 4) กรรมนियาม: กฎเกณฑ์เกี่ยวกับกรรมและการให้ผลของกรรม และ 5) ธรรมนियาม: กฎเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่ 4 สิ่งดังกล่าวมาข้างต้น ในบรรดานियามทั้ง 5 นั้น อุดุนियามและพีชนियามพุทธศาสนาให้ความสนใจน้อยที่สุดหรือไม่สนใจเลย ในส่วนธรรมนियาม พระพุทธองค์ทรงนำมาสอนบ้าง แต่ไม่บ่อย ส่วนกรรมนियามและจิตนियามพุทธศาสนาสนใจเป็นพิเศษและนำมาสอนกลายเป็นที่มาของศีลธรรม 2) ธรรมระดับศีลธรรม (moral rules) คือหลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงนำมาสั่งสอนประชาชน แม้ว่าสัจธรรมในจักรวาลนี้จะมีมากมาย แต่ก็มีสัจธรรมเพียงบางส่วนเท่านั้นที่พุทธศาสนานำมาแสดงหรือมาสอน สัจธรรมส่วนที่พุทธศาสนานำมาแสดงนี้มีลักษณะประการหนึ่งร่วมกันคือเมื่อรู้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อการดับทุกข์หรือแก้ปัญหาในชีวิต สัจธรรมเหล่านี้เมื่อพุทธศาสนานำมาแสดงในรูปข้อความแล้วก็จะมีความเป็นศีลธรรม ซึ่งศีลธรรมในพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) ข้อความที่มีลักษณะบรรยายข้อเท็จจริงในธรรมชาติ (2) ข้อความที่มีลักษณะเป็นการชักชวนให้กระทำหรือละเว้นการกระทำ เช่น หลักอริยสัจ

4 อริยสัจ 3 ข้อแรก เป็นข้อความบรรยายข้อเท็จจริงในธรรมชาติว่า ชีวิตเกิดมาย่อมมีทุกข์ และทุกข์นี้มีสาเหตุมาจากสมุทัยได้แก่ตัณหา เมื่อตัณหาดับได้ ทุกข์ก็ดับ ส่วนอริยสัจข้อที่ 4 มีลักษณะเชิงอุทานว่า เพื่อดับทุกข์ เราควรปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 สัจธรรมเป็นรากฐานของศีลธรรมกล่าวคือศีลธรรมเกิดจากการที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบสัจธรรมแล้วนำมาสอนเวไนยสัตว์

2. ลักษณะสำคัญของระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนา เกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของพุทธศาสนาเป็นแบบ “สัมบูรณ์นิยม (absolutism)” กล่าวคือ ความดี ความชั่ว เป็นสิ่งตายตัว ไม่มีข้อยกเว้น เช่น การฆ่าคนไม่ว่าจะฆ่าด้วยเหตุผลใด ล้วนเป็นความชั่วทั้งสิ้น ในขณะที่นักปรัชญาอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า ดี ชั่ว ถูก ผิด เป็นสิ่งไม่ตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น จะนำเอามาตรฐานทางศีลธรรมของสังคมหนึ่งไปตัดสินค่าทางจริยธรรมอีกสังคมหนึ่งไม่ได้ ทศณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “สัมพัทธนิยม (relativism)” นอกจากนี้ ตามหลักพุทธศาสนา ดี ชั่ว ถูก ผิด เป็นสิ่งที่ให้ความหมายหรือนิยามได้ ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “ธรรมชาตินิยม (naturalism)” เพราะสิ่งที่จะนิยามได้ต้องเป็นคำที่แสดงมโนทัศน์รวม (complex idea) เช่นคำว่า “ผลส้ม” เป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง มีผลกลม มีเปลือกสีเหลือง มีรสหวาน เป็นต้น ตรงกันข้ามกับนักปรัชญาอีกกลุ่มหนึ่งที่เห็นว่า ดี ชั่ว ถูก ผิด ไม่สามารถนิยามได้ เรียกว่า “อธรรมชาตินิยม (non-naturalism)” เพราะเป็นมโนทัศน์เชิงเดี่ยว (simple idea) เช่น แดง กลม เหม็น เป็นต้น ระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาเป็นแบบ “ธรรมชาตินิยม” คือสามารถให้คำนิยามหรือให้ความหมายได้ ด้วยการใช้คำแทนที่กัน (synonym) เช่น เมื่อกกล่าวถึงอกุศลว่าคืออะไร ก็สามารถใช้คำแทนได้ว่า “มิโทษ ผู้รู้ดีเตียน เมื่อยึดถือแล้วย่อมก่อให้เกิดทุกข์โทษ” ในทางตรงกันข้ามเมื่อถามว่า “กุศลคืออะไร” ก็สามารถใช้คำแทนได้ว่า “ไม่มีโทษ ผู้รู้สรรเสริญ เมื่อยึดถือแล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์”

3. เกณฑ์การตัดสินความดีความชั่วในพุทธศาสนา ระบบจริยศาสตร์ในพุทธศาสนาวางอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล” ซึ่งส่วนนี้เองที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ทั่วไป กล่าวคือมนุษย์และสัตว์ต่างมีส่วนที่เรียกว่า “ความจำ” (สัญญา) “ความรู้” (วิญญูญาณ) แต่ในส่วนที่เรียกว่า “เหตุผล” (ปัญญา) นั้นหาว่ามีสัตว์ทั่วไปไม่ และปัญญาหรือเหตุผลนี้จะมามากที่สุดเมื่อมนุษย์อายุ 50 ปีขึ้นไป ที่เรียกว่า “ปัญญาทสกะ” ดังนั้น ตามหลักพุทธศาสนา ปัญหาด้านจริยศาสตร์จะยุติลงได้ จึงต้องอาศัยธรรมชาติที่เรียกว่า “ปัญญา” หรือ “เหตุผล” ที่ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด เกณฑ์การตัดสินความดีความชั่วในทัศนะพุทธศาสนา สามารถสรุปได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) วินิจฉัยโดยดูที่มาของการกระทำนั้นว่าเป็นกุศลหรืออกุศล ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า “อกุศลมูล 3 ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นไปในฝ่ายเสื่อม กุศลมูล 3 ประการ ได้แก่ ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง เป็นไปในฝ่ายเจริญ” ดังนั้น การกระทำดีตามหลักพุทธศาสนาคือการกระทำที่ไม่อยู่บนฐานความโลภ ความโกรธ ความหลง ในทางตรงกันข้าม การกระทำที่อยู่บนฐานความโลภ ความโกรธ ความหลง จัดเป็นการกระทำที่ไม่ดี 2) วินิจฉัยโดยดูผลของมันว่าเป็นทุกข์หรือเป็นสุขหรือเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า “เมื่อใดทราบชัดด้วย

ตนเองว่า เหล่านี้เป็นอกุศล มีโทษ ผู้รู้ดีเตือน เมื่อยึดถือย่อมก่อให้เกิดทุกข์โทษ พังละธรรมเหล่านั้นเสีย นอกจากนั้น พุทธศาสนาเห็นว่า การกระทำที่ประกอบด้วยกุศลมูล ย่อมส่งผลให้เป็นสุขเสมอ และอกุศลมูลย่อมส่งผลที่เป็นทุกข์เสมอ” นอกจากนั้น ความดีและความชั่วเป็นปัจจัยของกันและกันไม่ได้

4. จริยธรรมพื้นฐานในพุทธศาสนา “ศีล 5” หรือ “เบญจศีล” คือจริยธรรมพื้นฐานในพระพุทธศาสนา” โดยศีลห้าข้อที่ 1 (ปาณาติบาต) ข้อที่ 2 (อทินนาทาน) ข้อที่ 3 (กาเมสุมิฉฉาจาร) และข้อที่ 4 (มุสาวาท) เป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ส่วนศีลข้อที่ 5 (สุราเมรัยมัชฌมาที่ฐานานา) เป็นการป้องกันการละเมิดตนเอง หรือ เมื่อกกล่าวโดยสรุป การละเมิดคนอื่นนั้นสามารถละเมิดได้ 2 ทาง ได้แก่ (1) ละเมิดทรัพย์สินหรือสิ่งที่ผู้อื่นครอบครองอยู่ และ (2) ละเมิดร่างกายหรือชีวิตคนอื่น การฆ่าสัตว์ผิด เพราะเป็นการละเมิดร่างกายและชีวิตผู้อื่น การลักทรัพย์ผิด เพราะละเมิดทรัพย์สินที่คนอื่นครอบครอง การประพฤตินอกกามผิด เพราะละเมิดบุคคลที่คนอื่นครอบครองอยู่ ศีล 3 ข้อแรกนี้ เห็นได้ชัดว่าพระพุทธองค์ทรงกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันการละเมิดบุคคลอื่น ส่วนการพูดเท็จผิด เพราะเหตุผล 2 ประการ ได้แก่ 1.เป็นการทำให้คนอื่นเสียหาย 2.เป็นเหตุให้ตนเองตกต่ำ คนที่พูดปดบ่อยๆ พูดจาอุบายให้คนอื่นแตกแยกกัน พูดจาหยาบค้าย พูดไร้สาระ ย่อมเพาะอุปนิสัยไม่ดีให้แก่ตนเอง การพูดปดผิด เพราะเป็นการละเมิดคนอื่น ทำให้คนอื่นเสียหาย หรือหากตนเองไม่เสียหาย คนอื่นก็เสียหาย ส่วนการดื่มสุรา เสพสิ่งเสพติดผิด เพราะเป็นการเบียดเบียนตนเอง และอาจเบียดเบียนคนอื่นด้วย หากดื่มสุราแล้วไปทะเลาะวิวาทหรือไปใช้รถใช้ถนน อาจเกิดอุบัติเหตุสร้างความเดือดร้อนให้แก่คนอื่นได้ ศีลห้าคือเกณฑ์สำหรับวินิจฉัยปัญหาทางจริยศาสตร์ เพราะศีลห้าเป็นหลักปฏิบัติที่พระพุทธองค์ตรัสสอนสำหรับสังคมปุถุชน ดังที่ตรัสไว้ว่า “ให้พิจารณาว่า ตัวเราก็ไม่อยากตาย พรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ใครมาทำลายชีวิตของเรา ผู้ต้องการมีชีวิต ไม่อยากตาย พรารถนาความสุข เกลียดความทุกข์ ย่อมไม่เป็นที่รักที่พอใจของเราเลย”

5. ทักษะของพุทธศาสนาต่อปัญหาโสเภณี ในสมัยพุทธกาล โสเภณีเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ คนที่จะได้เป็น “โสเภณี” ต้องประกอบด้วยรูปสมบัติคือมีความงามเป็นที่ประจักษ์ นอกจากนั้น ยังต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ได้รับการศึกษาอบรมกริยามารยาทเป็นอย่างดี อีกทั้งต้องได้รับการแต่งตั้งจากพระราชาราชินี จึงเรียกว่า “นครโสเภณี” แปลว่า “หญิงงามเมือง” นอกจากนั้น โสเภณียังเป็นคนของหลวงหรือราชการ ที่มีรายได้จากทางราชการและมาจากคนใช้บริการอีกส่วนหนึ่ง จึงสรุปได้ว่า โสเภณีในสมัยพุทธกาลมี 2 ประเภท ได้แก่ 1) โสเภณีที่เป็นของราชการ 2) โสเภณีที่เป็นของเอกชน ส่วนสาเหตุที่สตรีต้องมาเป็นโสเภณีประเภทแรกนั้นเป็นเพราะได้รับการแต่งตั้งจากราชการ ส่วนโสเภณีประเภทที่สอง ส่วนใหญ่เกิดมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ คือความยากจน โสเภณีประเภทนี้ ได้ชื่อว่า “เวลียา”

สำหรับอาชีพโสเภณีในสังคมไทยไม่มีหลักฐานว่ามีมาตั้งแต่เมื่อใด แต่ตามหลักฐานในกฎหมายตราสามดวง ก็ปรากฏว่าเคยมีโสเภณีมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ทำการเป็นส่วนตัว ยังไม่มีสำนัก อันเนื่องมาจากทาสสตรีถูกปล่อยตัวให้เป็นไทและไม่มีความรู้ จึงจำเป็นต้อง

ชายตัวเลี้ยงซีฟ ต่อมาเมื่อมีหญิงที่ต้องการประกอบอาชีพนี้เป็นอย่างมาก จึงเกิดเป็น “สำนักโสเภณี” และต่อมาปรากฏว่า เจ้าสำนักโสเภณีหลายคนมีฐานะดีขึ้น จึงนำเงินที่ได้ไปทำบุญถวายวัดหรือสร้างวัด จนปรากฏนามว่า “วัดคณิกาผล” เป็นต้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงกลุ่มหนึ่งต้องไปประกอบอาชีพชายตัว คือ “ความยากจน” อันเนื่องมาจากการขาดโอกาสทางสังคมนั่นเอง “อาชีพโสเภณีผิดหลักศีลธรรมของ พุทธศาสนาหรือไม่” สำหรับคำถามนี้สรุปได้ว่า “เนื้อหาของศีลข้อสาม เมื่อกกล่าวโดยสรุปก็เกี่ยวข้องกับ สถานะของคนที่จะละเมิดว่า “เป็นโสเภณีหรือแต่งงานแล้ว” เช่น “ตำสแกนภาพปัจจุบันเขาแต่งงานและมีลูก แล้ว ส่วนนางเขียวก็มีสถานภาพเช่นเดียวกันคือแต่งงานและมีลูกแล้ว ดากับเขียวทำงานในที่แห่งเดียวกัน และเกิดความรักและได้เสียกันโดยไม่มีใครทราบ” และตัวอย่างนายชวกับนางแดง “ปัจจุบันนายชวเป็น โสเภณี เขาแอบเป็นชู้กับนางแดง ซึ่งเธอแต่งงานและมีลูกแล้ว พฤติกรรมของชวกับแดงเหมือนกับดำและ เขียว คือเป็นชู้กัน โดยไม่มีใครทราบเช่นกัน” สรุปว่า “ดำและเขียวผิดสองกระทง คือ ดำผิดเพราะละเมิด ภรรยาคนอื่น ในขณะที่เดียวกันก็ผิด เพราะละเมิดภรรยาตนเอง ส่วนนางเขียวผิด เพราะละเมิดสามีของตน ส่วนชวผิดกระทงเดียวเพราะละเมิดภรรยาคนอื่น ส่วนแดงผิดเพราะละเมิดสามีของตนเพียงกระทงเดียว สำหรับชายโสเภณีเที่ยวโสเภณีไม่ผิดจริยธรรม แต่ชายที่แต่งงานแล้วไปเที่ยวโสเภณีผิด เพราะละเมิดภรรยา ของตน สำหรับตัวโสเภณีเอง หากให้บริการชายโสเภณีไม่ผิดจริยธรรม แต่หากให้บริการแก่ชายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และชายที่มีครอบครัวแล้ว ก็ผิดจริยธรรม เพราะละเมิดมารดาบิดาของเขา และผิดเพราะละเมิด สามีของคนอื่น การแก้ปัญหาโสเภณีต้องแก้ที่ต้นเหตุคือการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและทางเศรษฐกิจ ไม่ควรตำหนิอาชีพโสเภณีว่าเป็นอาชีพที่ผิดศีลธรรม เพราะอาชีพโสเภณีก็คืออาชีพหนึ่งเหมือนกับอาชีพ อื่น เช่น อาชีพค้าอาวุธ เป็นต้น

6. ทิศนะของพุทธศาสนาต่อปัญหาการทำแท้ง พุทธศาสนาเห็นว่า “การทำแท้งคือการฆ่ามนุษย์” เพราะความเป็นมนุษย์เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิวิญญานเข้าไปปฏิสนธิในท้องแม่แล้ว ในโลกตะวันตก อาจแบ่ง ทิศนะเกี่ยวกับการทำแท้งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มอนุรักษนิยม (conservative) 2) กลุ่มเสรีนิยม (liberalism) คนกลุ่มแรกส่วนใหญ่ได้แนวคิดมาจากศาสนาคริสต์ที่เห็นว่า ไม่สามารถทำแท้งได้ทุกกรณี ตรงกันข้ามกับกลุ่มเสรีนิยมที่ได้รับแนวคิดจากนักปรัชญาประโยชน์นิยม กลุ่มนี้สนับสนุนให้มีการทำแท้ง โดยเห็นว่า การฆ่าจะมีความหมายก็ต่อเมื่อสิ่งที่ถูกฆ่านั้นมีความสำนึกในตัวเอง รู้ว่าตัวเองคืออะไร การฆ่า สิ่งที่ไม่มีความรู้สึกว่ามีอยู่เป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย พุทธศาสนาเห็นว่า “การทำแท้งเป็นการฆ่ามนุษย์”

ดังนั้น การทำแท้งในทิศนะของพุทธศาสนา จึงเป็นการผิดจริยธรรม ต่อคำถามที่ว่า “พุทธศาสนามีทิศนะเช่นใดกับการทำแท้งกรณีมีความจำเป็น” จริยธรรมในพุทธศาสนาเป็นแบบ “สัมบูรณ์นิยม” แต่ กรณีมีความจำเป็น พุทธศาสนาก็อ่อนโลมให้ “ทำแท้ง” ได้ โดยพุทธศาสนาสอนว่าเราจำเป็นแลกเอา เพื่อให้ได้ประโยชน์ที่มากกว่า หากเห็นว่า เมื่อทำแท้งแล้วได้ประโยชน์มากกว่า เช่น หากตรวจพบว่าแม่เป็น หัดเยอรมัน หากปล่อยให้คลอดลูกออกมา ก็จะเป็นอันตรายทั้งแม่และลูก การกระทำเช่นนี้พุทธศาสนา

เรียกว่า “บาปจำเป็น” (necessary evils) หรือเป็น “บาปชนิดเบา”

7. ทศนะของพุทธศาสนาต่อปัญหาการรณฆต ในทศนะพุทธศาสนา “การรณฆตคือการฆ่าคน” ดังนั้น การรณฆตไม่ว่าจะทำเพราะความหวังดีอย่างไรและทำกับใครก็ตามก็เท่ากับ “การฆ่าคน” การฆ่าก็คือการฆ่า การฆ่าด้วยความปรารถนาดีอาจช่วยผ่อนบาปหนักให้เป็นเบาได้ แต่ไม่สามารถหักล้างให้การรณฆตเป็นสิ่งที่ไม่ผิดศีลธรรมในพุทธศาสนาได้ การรณฆต (euthanasia or mercy killing) หรือ “การฆ่าด้วยความหวังดี” มี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การรณฆตที่ทำกับทารกในครรภ์ คือ การทำแท้งโดยไม่เกี่ยวข้องกับสุขภาพแม่ ไม่ใช่เพราะแม่ถูกข่มขืน แต่เป็นการกระทำเพราะได้รับการตรวจจากแพทย์ว่า หากปล่อยให้คลอดจะเสี่ยงต่อความพิการหรือต่อชีวิต เรียกว่า “การรณฆตแบบไม่สมัครใจ” 2) การรณฆตที่ทำกับทารกแรกเกิดที่พิการ ปัญญาอ่อน และทำกับคนไข้ที่ไม่มีทางรักษาและไม่อยู่ในภาวะที่ตัดสินใจด้วยตนเองว่า ตนสมควรมีชีวิตอยู่หรือไม่ เป็นการรณฆตแบบไม่สมัครใจเช่นกัน 3) การรณฆตที่ทำแก่บุคคลที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ แต่เจ็บป่วยทรมาณด้วยโรคบางอย่าง แต่ไม่สามารถฆ่าตัวตายได้ เป็นการรณฆตที่คนไข้ร้องขอให้แพทย์กระทำ เป็นการทำการรณฆตแบบสมัครใจ พุทธศาสนาเห็นว่าการเกิดเป็นมนุษย์ถือเป็นโชคดียิ่งและทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่ดูโลกเท่ากัน ถึงแม้เกิดมาพิการหรือปัญญาอ่อน เขาก็สามารถทำสิ่งที่ดีที่สุดแก่ชีวิตได้ การ “ฆ่า” โดยเห็นว่าหากเขาตายน่าจะมีความสุขมากกว่า จึงไม่สมควรในทศนะพุทธศาสนา แต่พุทธศาสนาก็เห็นควรให้มี การ “ฆ่า” เกิดขึ้นได้ หากการฆ่านั้นทำกับคนที่มีสติสมบูรณ์ แต่เขาเจ็บป่วยทรมาณและร้องขอให้แพทย์ทำ

3. สารสำคัญของหนังสือ

จากการศึกษาหนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆต” หลายรอบ ผู้วิจารณ์ได้ข้อค้นพบในหลายมิติ ขอสรุปเป็นประเด็นๆ ดังนี้

1. เจตนารมณ์ของผู้เขียน สมภาร พรหมทา มีเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่นแน่วแน่ที่จะนำหลักพุทธธรรมมานำเสนอในลักษณะวิชาการตลอดเวลาที่ผ่าน โดยเริ่มแรกได้มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา วัตถุประสงค์ของวารสารนี้คือ เพื่อก่อให้เกิดความตื่นตัวในการศึกษาวิจัยพระพุทธศาสนาทั้งระดับชาติและระดับสากล เป็นแหล่งเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในระดับสากล ส่งเสริมการวิจัยพระพุทธศาสนาระดับวิชาการและด้านพฤติกรรมทางสังคม เป็นศูนย์กลางระดมความคิดเพื่อหาแนวทางประยุกต์พระพุทธศาสนาเข้ากับปัญหาสังคมและมวลมนุษย (สมภาร พรหมทา, 2544) นอกจากนั้น สมภาร พรหมทา ยังมีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่โดยผลิตผลงานด้านพุทธปรัชญาอย่างต่อเนื่อง เช่น พุทธปรัชญา มนุษย์ สังคมและปัญหาจริยธรรม พุทธปรัชญาในอภิปรัชญา เป็นต้น และหลังจากเกษียณอายุราชการ เมื่อปี พ.ศ. 2559 แล้ว สมภาร พรหมทา ได้เข้ามาทำงานที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแบบเต็มเวลา เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาพัฒนาการ

เรียนการสอนปรัชญาในระดับปริญญาโทและเอก ทำให้การเรียนการสอนปรัชญาในสถาบันแห่งนี้มีความคึกคักและเข้มข้นมากขึ้น และเพื่อเป็นการศึกษา “พุทธปรัชญา” อย่างเป็นระบบ สมถาวร พรมทา จึงตั้ง “ศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญา” ขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้พุทธปรัชญาที่สำคัญ โดยมีงานเขียนและงานบรรยายพร้อมทั้งบันทึกการสอนลงใน YouTube เพื่อให้ผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้พุทธปรัชญาอย่างกว้างขวาง

4. จุดเด่น

ผู้วิจารณ์ได้ศึกษางานเขียนของสมถาวร พรมทาเกือบทุกเล่ม เช่น พุทธปรัชญาในอภิธรรมปิฎก ชีวิตกับความขัดแย้ง ปัญหาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน เป็นต้น แต่เมื่ออ่านแล้วเห็นว่า หนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆฆาต” เป็นหนังสือที่น่านำมาวิจารณ์มากที่สุด เพราะเป็นหนังสือที่นำปัญหาสังคมปัจจุบันมาอธิบายโดยใช้หลักพุทธจริยศาสตร์มาวิเคราะห์อย่างน่าสนใจ เมื่ออ่านแล้วจึงพบจุดเด่นและจุดที่ควรเพิ่มเติมของหนังสือเล่มนี้ ดังต่อไปนี้

1. จุดเด่นของหนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆฆาต” เป็นหนังสือที่จุดประกายให้ผู้สนใจพุทธปรัชญานำไปศึกษาและขยายผลต่อได้อย่างหลากหลายมิติและช่วยคลายความสงสัยแก่คนจำนวนมากที่เห็นว่าการไปเที่ยวโสภณีย์ผิดศีลหรือไม่ การทำแท้งเมื่อมีความจำเป็นทำได้หรือไม่และการฆ่าเพื่อให้เขามีความสุขทำได้หรือไม่ เป็นต้น ผู้วิจารณ์ขอสรุปจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้เป็นประเด็นๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ชื่อเรื่อง หนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆฆาต” ของสมถาวร พรมทาเป็นหนังสือที่มีชื่อเรื่องที่น่าสนใจ เพราะตรงชื่อ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์” เป็นตัวอักษรขนาดใหญ่ และ คำว่า “โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆฆาต” เป็นตัวอักษรขนาดเล็กลงมา และ คำว่า “การรณฆฆาต” ก็เป็นศัพท์ทางวิชาการใหม่ ทำให้เป็นจุดเด่นและเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่านว่ามีความหมายอย่างไร สรุปได้ว่า หนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆฆาต” มีจุดเด่นตรงชื่อหนังสือเป็นประการแรก

1.2 รูปแบบหนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณฆฆาต” เป็นหนังสือ “ปรัชญาประยุกต์” นำ “พุทธปรัชญา” มาวิเคราะห์ปัญหาโสภณีย์ การทำแท้ง และการฆ่าด้วยความปรารถนาดี โดยผู้เขียนใช้ “ศีล 5” เป็นเกณฑ์ในการตัดสินค่าทางจริยธรรมของพุทธศาสนา ซึ่งหนังสือลักษณะนี้ไม่มีคนเขียน จึงนับได้ว่าเป็นการวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

1.3 ภาษาที่ใช้ ส่วนจุดเด่นประการที่สามนั้น เนื่องจากสมถาวร พรมทา ได้ศึกษาภาษาบาลีจนจบเปรียญธรรม 8 ประโยค ประกอบกับเรียนระดับปริญญาตรีด้านการศึกษาศาสตร์ และสนใจด้านอักษรศาสตร์ จึงมีความสามารถในการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้น เมื่อกล่าวถึงหลักการของพุทธศาสนาที่ได้สมถาวร พรมทา จะอ้างหลักฐานชั้นต้น ได้แก่ “พระไตรปิฎก” และแปลด้วยสำนวนภาษาที่ไพเราะเช่น

“ดูก่อนคบหิตั้งหลายอัตตูปนวยิกธรรมปริยายคืออะไร คืออย่างนี้ ดูก่อนคบหิตั้งหลาย อริยสาวกในธรรมวินัยของเรานี้ ย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า เราต้องการมีชีวิต ไม่อยากตาย ปรารถนาความสุข เกลียดกลัวความทุกข์ ใครก็ตามที่มาทำลายชีวิตเราผู้ต้องการมีชีวิต ไม่อยากตาย ปรารถนาความสุข เกลียดกลัวความทุกข์ การกระทำของเขานั้น ย่อมไม่เป็นที่รักที่พอใจของเราเลย อนึ่ง แม้หากเราเองจะทำลายชีวิตบุคคลอื่น ผู้ต้องการมีชีวิต ไม่อยากตาย ปรารถนาความสุข เกลียดกลัวความทุกข์ การกระทำของเรานั้น ย่อมไม่เป็นที่รักที่พอใจของเขาเลย...” และจุดเด่นอีกอย่างหนึ่งคือมีการนำเข้าเนื้อหาในแต่ละบทอย่างน่าสนใจ โดยจะเกริ่นนำด้วยภาษาที่สละสลวย เช่น “เราจะเริ่มกันที่ปัญหาโสเภณีซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางไม่เฉพาะในบ้านเราเท่านั้น หากแต่เป็นปัญหาที่ถกเถียงกันทั่วโลก การพิจารณาปัญหานี้ทำได้หลายแง่มุม แต่อาจสรุปเป็นสองแง่หลักๆ คือ แง่สังคมศาสตร์กับแง่จริยศาสตร์ การพิจารณาในแง่สังคมศาสตร์คือการวิเคราะห์ว่าอะไรคือสมมุติฐานของการเป็นโสเภณี โสเภณีมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร และหากเราต้องการขจัดปัญหาโสเภณีคือไม่ต้องการให้มีโสเภณีในสังคม เราจะทำอย่างไร เป็นต้น การพิจารณาในแง่นี้เป็นการพิจารณาเรื่องข้อเท็จจริง ไม่ใช่การพิจารณาในเรื่องคุณค่า การพิจารณาในแง่จริยศาสตร์เป็นการพิจารณาในแง่คุณค่า กล่าวคือพิจารณาว่าเป็นโสเภณีผิดหรือไม่ และสังคมควรอนุญาตให้มีโสเภณีได้หรือไม่ เป็นต้น...”

1.4 ความทันสมัยของหนังสือ “พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสเภณี ทำแท้งและกา รุณยฆาต” ของสมภาร พรหมทา เล่มนี้เป็นหนังสือแนววิเคราะห์จริยธรรมเล่มแรกๆ ที่ได้วิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมคือปัญหาการค้าประเวณี ปัญหาการทำแท้ง และปัญหาการฆ่าด้วยความปรารถนาดี โดยผู้เขียนสรุปไว้ในคำนำว่า “หนังสือที่เขียนนี้ใช้ประกอบการเรียนวิชาพุทธจริยศาสตร์ระดับปริญญาตรีเป็นหลัก แต่ผู้สนใจพุทธศาสนาทั่วไปก็สามารถศึกษาได้ แรงจูงใจในการเขียนหนังสือเล่มนี้ เพราะสังคมปัจจุบันมี ปัญหาจริยธรรมมีความสลับซับซ้อนกว่าในสมัยพุทธกาล เช่น การฆ่าด้วยความปรารถนาดีหรือที่เรียกว่า “การุณยฆาต”(euthanasia) ซึ่งเป็นที่สนใจในโลกตะวันตกและกำลังมีทำที่ว่าจะเข้ามาสู่สังคมไทยปัจจุบัน หากกล่าวตามหลักพุทธศาสนาในยุคดั้งเดิม การฆ่าตามหลักพุทธศาสนาถือว่า “ผิดศีลธรรม” ของพุทธศาสนาทุกกรณี แต่ในสังคมปัจจุบัน ปัญหาจริยธรรมมีความซับซ้อนขึ้น เช่น การฆ่าด้วยความปรารถนาดี ดังกล่าวจะผิดหรือไม่ ดังนั้น หนังสือของสมภาร พรหมทาเล่มนี้ จึงมีเนื้อที่ทันสมัยเข้ากับยุคที่สังคมมีปัญหาจริยธรรมที่ซับซ้อน จึงเป็นจุดเด่นประการที่สี่

1.5 ความหมายในมิติปรัชญา สำหรับจุดเด่นประการที่ห้าของหนังสือเล่มนี้คือเป็นหนังสือที่มีความหมายใน “มิติปรัชญาสาขาจริยศาสตร์” ซึ่งผู้เขียนนำหลักพุทธธรรมมาวิเคราะห์อย่างสมเหตุผลเหมาะสมสำหรับผู้สนใจทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สนใจด้านพุทธปรัชญา ซึ่งผู้เขียนให้ความรู้พื้นฐานว่าระบบจริยศาสตร์ ลักษณะสำคัญและเกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของพุทธศาสนาเป็นอย่างไร โดยใช้ศีล 5 ซึ่งเป็นจริยธรรมพื้นฐานในพุทธศาสนาเป็นเกณฑ์

2. ข้อที่ควรเพิ่มเติม ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นจุดเด่นของหนังสือ พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณขมาต ของสมภาร พรหมทา ซึ่งมีความโดดเด่นทั้งชื่อเรื่อง รูปแบบ ภาษา ความทันสมัย และความหมายในมิติปรัชญา แต่หนังสือเล่มนี้ก็มีข้อที่ควร “เพิ่มเติม” เพื่อให้เป็นหนังสือที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจารณ์จึงเสนอข้อที่ควรเพิ่มเติมสำหรับหนังสือเล่มนี้ดังนี้

2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยศาสตร์ของนักปรัชญากลุ่มต่างๆ แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของนักปรัชญา นอกจาก สัมบูรณ์นิยม (absolutism) และสัมพัทธนิยม (relativism) แล้ว ยังมีเกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมแบบมโนธรรมสมบูรณ์ (ultimate consciencism) และประโยชน์นิยม (utilitarianism) อีกด้วย (วิทย์ วิศทเวทย์, 2532, หน้า 82-99) หากนำเกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมดังกล่าวมาวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมในสังคม ก็อาจทำให้การวิเคราะห์ค่าทางจริยธรรมของพุทธศาสนามีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น กรณีการค้าประเวณี หากหญิงคนหนึ่งตัดสินใจค้าประเวณี แทนที่จะไปขายยาบ้า อันเนื่องมาจากปัญหาความยากจน ระหว่างการค้าประเวณีกับการขายยาบ้า การกระทำอย่างไหนจะมีประโยชน์กว่ากัน เมื่อใช้เกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของสำนักประโยชน์นิยม การค้าประเวณีย่อมมีประโยชน์มากกว่าการค้ายาบ้า เพราะการค้าประเวณีเป็นการสร้างความเสียหายเฉพาะตัวเธอเองเท่านั้น แต่การค้ายาบ้าไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายเฉพาะผู้ค้าเพียงคนเดียว แต่ได้สร้างเสียหายให้แก่สังคมด้วย และหากใช้เกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของสำนักมโนธรรมสมบูรณ์นิยมมาเป็นเกณฑ์ ทั้งการค้ายาบ้าและการค้าประเวณี เป็นการกระทำที่ไม่สมควร เพราะไม่มีใครเห็นด้วยว่าการค้ายาบ้าและการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ดี

2.2 เกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของพุทธปรัชญาอื่นนอกจากศีล 5 ในหนังสือพุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการรณขมาตเล่มนี้ สมภาร พรหมทา ใช้เพียงศีล 5 มาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินค่าจริยธรรมเพียงอย่างเดียว โดยกล่าวว่า “ศีล 5” เป็นพื้นฐานทางจริยธรรมที่สำคัญและเหมาะสมสำหรับสังคมปุถุชน หากใช้เกณฑ์อื่นมาตัดสินค่าทางจริยธรรมทางพุทธศาสนา เช่น เรื่อง “เจตนา” ที่พุทธศาสนาสอนถือว่ามีความสำคัญมาก ดังพุทธพจน์ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่า “เจตนา” เป็นกรรม..” (ฉ.อ. (ไทย) 22/63/577) หมายความว่า การกระทำของมนุษย์ทุกอย่างต้องดูที่ “เจตนา” คือต้องดูว่า “การกระทำนั้นๆ เกิดจากความตั้งใจหรือไม่อย่างไร”

2.3 ปัญหาจริยธรรมอื่นๆ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากอดีตมาก อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสังคม จึงมีความซับซ้อนต้องใช้เกณฑ์การตัดสินที่หลากหลาย ผู้วิจารณ์ขอยกตัวอย่างเช่น “วิเชียรแต่งงานกับวิไลมาหลายปี แต่ทั้งคู่ก็ยังไม่บุตรด้วยกัน ทั้งสองจึงปรึกษากันว่า จะจ้างวิภาอุ้มท้องแทนด้วยวิธีการที่เรียกว่า “การอุ้มบุญ” ซึ่งก็คือการนำอสุจิของฝ่ายชายไปผสมกับไข่ของหญิงที่รับจ้างอุ้มบุญ เมื่อคลอดแล้ว วิภาไม่มีสิทธิ์ในตัวลูกคนนี้เลย...” เมื่อใช้ “ศีล 5” มาเป็นเกณฑ์ตัดสิน การกระทำของวิภาครั้งนี้ไม่ผิดศีล 5 ข้อใด แต่วิภาผิด

ตรงที่ไม่ได้ทำหน้าที่แม่ตามหลักทศ 6 ที่พุทธศาสนาสอนว่า เป็นพ่อแม่ต้องห้ามลูกไม่ให้ทำความชั่ว เสียหาย สอนให้ทำความดี ส่งเสียให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนตามความรู้ความสามารถ หากผู้ครองที่คู่ควร ให้และมอบทรัพย์ให้ในเวลาที่เหมาะสม (ที.ปา (ไทย). 11276/212-213) นอกจากนี้ยังมีปัญหาจริยธรรม ที่สำคัญในสังคมปัจจุบัน เช่น พุทธศาสนามองปัญหารักร่วมเพศ (homosexuality) อย่างไร สมควรหรือไม่ที่ชายแต่งงานกับชายหรือหญิงแต่งงานกับหญิง และพุทธศาสนามีทัศนคติต่อปัญหาบ่อนเสรี (free casino) อย่างไร เป็นต้น ดังนั้น ควรเพิ่มเนื้อหาในส่วนนี้ด้วย

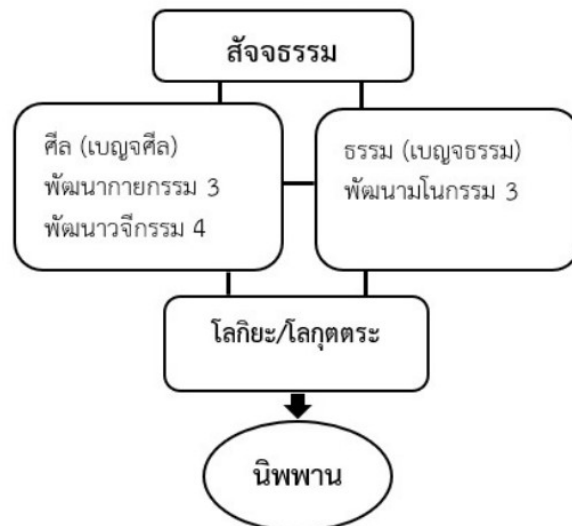
5. สรุป

พุทธศาสนาอกำเนิดมาเพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นในชีวิตมนุษย์แต่ละคน เมื่อมนุษย์แต่ละคนดำเนินชีวิตอย่างมีปัญหาบ่อยที่สุด(เป็นสุข)สังคมส่วนรวมก็พลอยมีสันติคือมีความสงบสุขด้วย ดังนั้นหลักพุทธธรรมทุกระดับทั้งระดับปัจเจกธรรมและศีลธรรมจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์และด้วยเหตุผลนี้เอง พุทธศาสนาจึงเป็น “ศาสนาสากล” ที่มนุษย์ทุกคนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะนับถือศาสนาหรือลัทธิใดๆ ก็ตาม หนังสือ พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการอุณฆาต ผลงานเขียนของสมภาร พรหมทาเล่มนี้ เป็นหนังสือประเภท “ปรัชญาประยุกต์” ที่ได้นำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนาได้แก่ “เบญจศีล” มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมที่สำคัญ 3 ปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหาโสภณีย์ ซึ่งสรุปได้ว่าเกณฑ์วินิจฉัยว่าโสภณีย์ผิดศีลธรรมของพุทธศาสนาหรือไม่ขึ้นกับว่าเธอเป็นโสภณีย์หรือมีครอบครัวและเธอให้บริการแก่ใคร หากเธอเป็นโสภณีย์ให้บริการชายโสภณีย์และบรรลุนิติภาวะแล้วก็ไม่ผิด แต่หากเธอไม่โสภณีย์ให้บริการชายที่มีภรรยาแล้วผิด 2) กระทั่งคือละเมิดสามีตนเองและละเมิดภรรยาคนอื่น สำหรับชายที่ใช้บริการ ถึงแม้ตนเองโสภณีย์ แต่ไปใช้บริการโสภณีย์ที่มีสามีแล้ว ก็ผิด เพราะละเมิดภรรยาคนอื่น หากตนเองยังไม่มีครอบครัว ไปใช้บริการโสภณีย์ที่ยังไม่มีครอบครัวก็ไม่ผิดจริยธรรม 2) ปัญหาการทำแท้ง เกณฑ์การตัดสินค่าทางจริยธรรมของพุทธศาสนาเป็นแบบ “สัมบูรณ์นิยม” ขึ้นชื่อว่า “การทำแท้ง” ไม่ว่าจะฆ่าด้วยเหตุผลใดล้วนเป็นการผิดจริยธรรมทั้งสิ้น ดังนั้น “การทำแท้ง” จึงผิดจริยธรรมของพุทธศาสนา แต่พุทธศาสนาก่อนุโลมให้ทำแท้งได้ หากมีเหตุผลและความจำเป็นจริงๆ เช่น แพทย์ได้ตรวจและวินิจฉัยอย่างชัดเจนแล้วเห็นว่า “สมควรทำแท้ง” หากปล่อยให้คลอดออกมาอาจเป็นผลร้ายต่อทั้งแม่และลูก เรียกว่า “บาปจำเป็น” 3) ปัญหาการอุณฆาต พุทธศาสนาเห็นว่า “การอุณฆาตคือการฆ่าคน” เหมือนกับ “การทำแท้งคือการฆ่าคน” แต่พุทธศาสนาเห็นว่าการอุณฆาตแบบสมัครใจสามารถทำได้ หากมีเหตุผลเพียงพอ คือ (1) คนไข้สมัครใจ (2) คนไข้ป่วยด้วยโรคที่ไม่มีทางรักษา (3) การอุณฆาตนั้นกระทำโดยแพทย์

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการเขียนวิจารณ์หนังสือเรื่อง พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้ง และการอุณฆาต ทำให้ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจารณ์ว่า “ศีลธรรม” แยกเป็น “ศีล” และ “ธรรม” ซึ่งศีล หมายถึง เบญจศีล เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกทางกาย (กายกรรม 3) และวาจา (วจีกรรม 4) ส่วน “ธรรม” หมายถึง เบญจธรรม เป็นเครื่องมือพัฒนามโนกรรม 3 ของมนุษย์ โดยมีเป้าหมาย 2 ระดับคือ ระดับโลกียะ และระดับโลกุตตระ “ศีล” และ “ธรรม” ทั้ง 2 อย่างนี้เป็นสถานะที่เกี่ยวพันกัน “ธรรม” เป็นภาคทฤษฎีที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ส่วน “ศีล” เป็นภาคปฏิบัติที่มนุษย์ได้แสดงออกทางกาย วาจา ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ และสภาพแวดล้อม สถานะทั้ง 2 อย่างเป็นกฎพื้นฐานที่เกิดมาจากสัจธรรมซึ่งเป็นกฎธรรมชาติที่มีอยู่แล้วในโลกนี้ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบและเปิดเผยแก่มวลมนุษย์เพื่อนำไปพัฒนาตนเองจนบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือพระนิพพานได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยเขียนเป็นแผนภูมิภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทย์ วิศทเวทย์. (2532). จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: อักษร
เจริญทัศน์.

สมภาร พรหมทา. (2541). พุทธศาสนากับปัญหาจริยธรรม โสภณีย์ ทำแท้งและการอุ้มฆ่าต. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.